

УДК 351.81

А.О. ГРАДІЛЬ, Національний університет біоресурсів та природокористування

ПОНЯТТЯ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНОЇ ПРИГОДИ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Ключові слова: життя, здоров'я людини, дорожньо-транспортна пригода, подія, дія, обставина, транспортний засіб

Однією з провідних проблем сучасності є гибель і нанесення тілесних ушкоджень людям у результаті ДТП. Крім того, в їх процесі фізичним і юридичним особам та державі наносяться значні матеріальні збитки, хоча останній виклик є вторинним, адже відповідно до теорії природного права, закріпленій в нормах Конституції України, «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю...» (ст.3) [1].

Дорожньо-транспортні пригоди є серйозною проблемою в усьому світі. Число людей, загиблих в ДТП, кожен рік становить майже 1,2 млн осіб, а число поранених – майже 50 мільйонів [2]. Першість у цьому переліку займають США, де відбувається 11 % усіх ДТП [3]. В даний час ДТП займають 9-е місце у переліку причин смертності, а згідно з прогнозами світових експертів до 2020 р. може зайняти третє. Майже три чверті усіх ДТП припадає на країни, що розвиваються [4].

В Україні кожні 16 хвилин відбувається ДТП, а кожні дві години гине людина. Щорічна статистика висвітлює, що в Україні в ДТП гине від 4,5 до 8 тис., а травмується від 45 до 63 тис. осіб. У середньому за добу в ДТП гине 14 і отримують травми різного ступеню тяжкості понад 100 осіб. Статистика свідчить, що відносна кількість загиблих в ДТП в 4-10 разів більша, ніж в країнах Євро-союзу та США. Матеріальна ціна порушень правил дорожнього руху – 5 мільярдів доларів на рік, саме стільки витрачає Україна на

ліквідацію наслідків дорожньо-транспортних пригод щороку [5].

До проблеми змісту поняття дорожньо-транспортної пригоди звертались вчені О.А. Ветрогон [6], З.Д. Дерех [7], В.Б. Кисельов [8], В.А. Ксенофонтова [9], В.П. Кузьмел [10], П.С. Луцюк [11], Л.І. Сопільник [12], М.М. Стоцька [13] та ін. Проте цілеспрямовано предметом їхнього дослідження поняття дорожньо-транспортної пригоди в адміністративному аспекті не було, свої наукові зусилля вони зосереджували на суміжних суспільних відносинах. Тим самим, поняття дорожньо-транспортної пригоди в адміністративному аспекті потребує подальшого розвитку на основі розвитку адміністративно-правових норм. Мета статті полягає в тому, щоб на основі аналізу чинного законодавства, теорії адміністративного права та практики діяльності публічної адміністрації сформулювати авторський зміст та сформулювати поняття дорожньо-транспортної пригоди в адміністративному аспекті. Наукова новизна роботи міститься в розвитку змісту та поняття дорожньо-транспортної пригоди в адміністративному аспекті, як обставини (дії чи події), що сталася під час руху транспортного засобу, внаслідок якої загинули або були поранені люди чи/та завдані матеріальні збитки.

Світові експерти до причин ДТП відносять різні причини. Серед них більшість залежить від людського фактору, неналежного стану транспортного засобу та поганих погодних умов. Серед людських факторів поперед усього виділяють, помилки і втому водіїв, незадовільні навички управління транспортними засобами у складній обстановці, неналежне технічне обслуговування транспортних засобів, перевищення швидкості і обгону, інші порушення правил дорожнього руху, поганий стан доріг, затори, викрадення транспортних засобів та ін. [14].

В Україні, за даними ДАІ, найпоширенішими видами аварій залишаються наїзди на пішоходів і зіткнення транспортних засобів – на них припадає 69,3 % всіх ДТП. Важкі наслідки характерні для ДТП, пов'язаних із наїз-

дом транспортних засобів на перешкоду – 20,1 загиблих на 100 аварій, падінням вантажу – 20, наїздом на транспортний засіб, що стоїть, – 17,2, наїздом на гужовий транспорт – 16,2 % [15]. Відповідно до Правил дорожнього руху, дорожньо-транспортна пригода – це подія, що сталася під час руху транспортного засобу, внаслідок якої загинули або поранені люди чи завдані матеріальні збитки [16].

Суспільні відносини у сфері попередження, оформлення та усунення наслідків ДТП регулюються нормами адміністративного, кримінального та цивільного права, при цьому вагоме місце у цій системі належить нормам адміністративного права.

В механізмі адміністративно-правового регулювання ДТП відноситься до одного із елементів юридичного факту адміністративно-правових відносин. Як відомо із теорії адміністративного права адміністративно-правові відносини у вузькому розумінні – це суспільні відносини, врегульовані нормами адміністративного права. В свою чергу, під адміністративно-правовими відносинами у широкому розумінні розуміють форму соціальної взаємодії публічної адміністрації та об'єктів публічної управління, що виникає на підставі адміністративно-правових норм, з метою забезпечення прав і свобод людини і громадянина, нормального функціонування громадянського суспільства і держави, учасників якої мають суб'єктивні права і несуть юридичні обов'язки. Адміністративно-правові відносини мають структуру яка характеризується взаємопов'язаністю всіх її компонентів. До них відносять суб'єкти правовідносин, об'єкти правовідносин та юридичні факти [17, с.68–70].

Суб'єкти – це учасники адміністративно-правових відносин, які мають суб'єктивні права та юридичні обов'язки й наділені специфічними юридичними властивостями. Іншими словами, до суб'єктів адміністративно-правових відносин відносяться як суб'єкти публічної адміністрації, так і об'єкти публічного управління.

В аналізованій сфері до суб'єктів адміністративно-правових відносин відносяться попе-

ред усього працівники ДАІ МВС України, які здійснюють заходи щодо надання допомоги учасникам дорожнього руху, оформляють ДТП; водії ті інші особи, які стали учасниками ДТП.

Об'єкти – це те, на що спрямовані інтереси суб'єктів, з приводу чого вони вступають в адміністративно-правові відносини [17, с.68–71]. Об'єктом управління є різноманітні форми суспільних відносин, зв'язків, поведінки й діяльності людей, на які спрямований вплив суб'єкта управління. Об'єкт управління завжди перебуває в діалектичному взаємозв'язку з суб'єктом. Цей зв'язок виявляється зокрема в тому, що об'єкт управління є певною мірою продуктом діяльності суб'єкта управління. Об'єктом управління може бути й суб'єкт управління, якщо він перебуває на нижчому ступені ієрархії управління. Щодо суспільства загалом, його конкретних, відносно самостійних осередків, то ці утворення певною мірою можуть бути водночас і об'єктом, і суб'єктом управління. Об'єкт, виконуючи роль відносно самостійного суб'єкта, може не виконати явно неправильне, необґрунтоване рішення, – він може спонукати суб'єкт управління скоригувати або взагалі відмінити таке рішення [18, с.45–46].

Об'єктами адміністративно-правових відносин можуть бути різноманітні матеріальні та нематеріальні блага, які становлять публічну цінність, та діяння суб'єктів і об'єктів публічного управління [17, с.73].

Іншими словами, об'єктами ДТП є життя та здоров'я учасників дорожнього руху, якісний стан, що характеризує стан транспортного засобу, діяння водіїв та інших учасників дорожнього руху, які привели до ДТП та безпека дорожнього руху в цілому. В межах об'єкта виділяють предмет. Предметом ДТП є життя і здоров'я учасників дорожнього руху, транспортні засоби та інші споруди шляхів, які пошкоджені в процесі ДТП, та діяння водіїв й інших учасників дорожнього руху, що привели до ДТП. Родовим об'єктом адміністративно-правового регулювання у сфері ДТП є суспільні відносини, які посягають на безпеку дорожнього руху.

Юридичний факт – це конкретна життєва обставина, з якою норма адміністративного права пов'язує виникнення зміну або припинення адміністративно-правових відносин. Головне призначення юридичних фактів у процесі адміністративно-правового регулювання – юридично забезпечити виникнення, зміну або припинення адміністративно-правових відносин. Юридичні факти забезпечують перехід від загальної моделі поведінки, закріпленої в адміністративно-правовій нормі, до конкретних адміністративно-правових відносин. За відношенням до волі суб'єкта правовідносин вони поділяються на події, настання яких не залежить від волі суб'єкта адміністративного права та діяння, що поділяються: на дії – вольові акти поведінки людей, що мають свідомо-вольовий характер і бездіяльність – пасивну поведінку суб'єктів права. Дії поділяються на правомірні, які здійснюються в межах адміністративно-правових норм та правопорушення. Неправомірні дії – це правопорушення, проступки, що тягнуть за собою застосування заходів примусового впливу. До неправомірних дій належать адміністративні правопорушення. Вчинення правопорушення тягне за собою виникнення певного кола правовідносин, пов'язаних із застосуванням норм матеріального та процесуального права [17, с.77–78].

Отже, у відповідності до теорії адміністративного права ДТП є різновидом юридичних фактів – неправомірних дій, за які наступає адміністративна відповідальність, що вимагає застосування суб'єктами публічної адміністрації та судом адміністративно-правових норм матеріального і процесуального характеру, або в деяких випадках події, що не залежать від волі та свідомості людей.

Проте, у відповідності до діючого законодавства ДТП визначається як «подія». Наприклад, відповідно до Закону України від 08.06.2000 р. № 1809-III «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру», ДТП – це подія, що сталася під час руху дорожнього транспортного засобу, внаслідок якої загину-

ли або зазнали травм люди чи завдані матеріальні збитки. Рівень надзвичайної ситуації при дорожньо-транспортній пригоді визначається відповідно до порядку класифікації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, який затверджується Кабінетом Міністрів України [19].

В підзаконних нормативно-правових актах наводяться наступні визначення ДТП: подія, що сталася під час руху транспортного засобу, внаслідок якої загинули або поранені люди чи завдані матеріальні збитки [16]; подія, що сталася під час руху транспортного засобу та призвела до загибелі чи поранення людей або матеріально збитку [20]; подія, що сталася під час руху транспортного засобу й унаслідок якої загинули або поранені люди чи завдані матеріальні збитки [21]; подія (небезпечний випадок), що сталася під час руху дорожнього транспортного засобу, унаслідок якої загинули або травмовані люди чи завдані матеріальні збитки [22]; подія (небезпечний випадок), що сталася під час руху дорожнього транспортного засобу, унаслідок якої загинули або травмовані люди чи завдані матеріальні збитки [23].

Таким чином, у вітчизняних нормативно-правових актах поняття ДТП визначається через категорію «подія».

Хоча існують й інші підходи до зазначеної проблематики, наприклад в штаті Техас США для позначення аналогічного випадку використовуються категорія «випадок автомобільної аварії». До її правової природи відносять наступні положення: кожен водій на дорозі зобов'язаний безпечно керувати автомобілем, автомобіліст несе відповідальність за безпечне водіння та використання його з обережністю; це призводить до того, що водії не повинні порушувати правила: перевищувати швидкість; їхати на червоне світло; порушувати рядність; кожний водій має за обов'язок їздити безпечно для інших учасників дорожнього руху; при здійсненні аварії визначається особа (імовірна особа) дії якої привели до неї; доводиться причинний зв'язок між діями такої особи та негативними наслідками аварій [24].

Таким чином, у північноамериканській юриспруденції поняття і сутність автомобільної аварії на дорозі розглядається через «випадок протиправного діяння» особи, яким нанесено шкоду іншим особам.

Що стосується вітчизняних реальностей то видами ДТП є: а) наїзд транспортного засобу на пішохода, б) зіткнення транспортних засобів; в) перекидання транспортного засобу; г) наїзд транспортного засобу на перешкоду; д) падіння пасажирів. З причин виникнення дорожньо-транспортні пригоди можна підрозділити на: 1) дії, що виникли з вини людей (водіїв, пасажирів, осіб, відповідальних за технічний стан транспортних засобів і доріг, тощо) і 2) події, які обумовлені непереборною силою природи (повінь, обвал, землетрус тощо), а також випадковим збігом обставин. У переважній більшості випадків ДТП виникають у результаті порушення правил дорожнього руху водіями, пішоходами, пасажирами, велосипедистами, а також внаслідок грубих порушень працівниками транспортних господарств правил технічної експлуатації і поганий контроль за станом доріг і організацією регулювання вуличного руху.

Порушення правил дорожнього руху з боку водіїв найчастіше полягають у: перевищенні безпечної швидкості при маневрах (повороті, обгоні, необхідності ухилитися від зіткнення або наїзду, об'їхати перешкоду або нерівність дороги), попаданні на ділянку дороги з гіршими характеристиками; загостренні дорожньої обстановки: недотриманні черговості проїзду перехресть; неподання або неправильної подачі попереджувального сигналу; неправильному розрахунку мінімального зупинного шляху при різних швидкостях руху та стан дорожнього покриття; порушенні вимог сигналів світлофора, дорожніх знаків і покажчиків, вимог дорожньої розмітки; недотриманні безпечної дистанції; несподіваному виїзді зі свого ряду руху і засліпленні світлом фар; стоянці на проїзній частині без освітлення; порушення правил перевезення пасажирів; нетверезому стані водія, його роботі за часом, що перевищує допустимі межі,

після яких настає стомлюваність та ін. Порушення правил дорожнього руху з боку пішоходів звичайно складаються в: несподіваному появі пішохода через за перешкоди; раптовому виході через транспортного засобу, що рухається в попутному або зустрічному напрямку; непередбаченому поведженні пішохода, при якому водій помилково впевнений у взаємному контакті з пішоходом; виході на проїзну частину в місці, де це заборонено; раптовому виході з неосвітленої зони дороги та ін. Випуск в експлуатацію завідомо технічно несправних транспортних засобів (наприклад, з дефектом гальмівної системи, ходової частини та освітлювальних приладів) особою, відповідальною за технічний стан або експлуатацію транспортних засобів, якщо це призвело до настання наслідків, передбачених кримінальним законом, тягне кримінально-правову відповідальність.

У ДТП можна виділити три фази: 1) початкову; 2) кульмінаційну і 3) кінцеву. Кожна із них є логічним продовженням попередньої і, у свою чергу, зумовлює розвиток подальшої. Для початкової фази ДТП характерні умови руху транспортного засобу і пішоходів, що склалися перед виникненням небезпечної ситуації, при якій учасники руху повинні негайно прийняти всі наявні в їх розпорядженні заходи для запобігання ДТП і зниження тяжкості її наслідків. Неприйняття цих заходів або їх недостатня ефективність приводить у процесі зближення транспортних засобів і пішоходів до переходу від небезпечної ситуації в аварійну, коли учасники руху не мають у своєму розпорядженні технічну можливість запобігання ДТП, і воно стає неминучим. Кульмінаційна фаза ДТП характеризується подіями, що викликають найбільш важкі наслідки (ушкодження автомобілів, травми пішоходів, пасажирів, водіїв). Ця фаза протікає швидко (звичайно кілька секунд) і розвивається на ділянці дороги невеликої довжини. Кінцева фаза ДТП, наступна за кульмінаційною, часто збігається з припиненням руху транспортного засобу. Іноді (наприклад, при виникненні пожежі на

автомашині) кінцева фаза триває й після зупинки [25].

Таким чином, особи, які вчиняють ДТП, як правило, діють з необережності у формі протиправності самовпевненості або недбалості. Тим самим, з погляду теорії права, більшості випадків ДТП це «дія», а не «подія».

Відповідно виникає питання, чи немає у нормативному визначенні ДТП концептуальної помилки. З метою виявлення істини у цьому питанні звернемося до загально методологічних наукових положень.

Відповідно до Нового тлумачного словника української мови, «подія» - те, що відбувалося або відбулося, сталося; явище факт суспільного, або особистого життя; випадок інцидент, okazія, трапунок; те, що порушує усталений, звичний хід життя; що-небудь непередбачене несподіване; пригода [26, с.744]; «діяти» - робити, здійснювати що-небудь, виявляти якусь діяльність; коїти, чинити; здійснювати, чинити що-небудь [27, с.559].

Крім того, слушною є позиція О.Ф. Скакун, яка поєднує дві вище зазначені категорії (дії+події), під назвою «обставини», як складні юридичні факти, які охоплюють своїм змістом дії та події [28, с.370], тлумачне розуміння, якого полягає в явищі, події, факті та ін., що пов'язані з чим-небудь, супроводять або викликають що-небудь, впливають на щось; сукупність умов, у яких що-небудь відбувається; подія, випадок, okazія, пригода, інцидент [29, с.422].

Таким чином, використовуючи логічний метод наукового пізнання вище зазначених положень, можна дійти висновку, що найбільш влучно дорожньо-транспортна пригода може бути охарактеризована за допомогою наукової категорії «обставина».

Далі, відзначимо, що залежно від ступеня тяжкості наслідків ДТП діляться на ті, що призвели: матеріальний збиток, легкі тілесні ушкодження, тілесні ушкодження середнього ступеня тяжкості і тяжкі, смерть потерпілого, особливо тяжкі наслідки (загинуло 4 і більш або поранено 15 і більш людей).

Усе вище викладене дозволяє зробити наступні висновки, щодо визначення поняття змісту ДТП: 1) ДТП – це обставина, яка може бути здійснена у виді дії чи події; 2) невід'ємним елементом дорожньо-транспортної пригоди є те, що в ній приймав участь хоча один транспортний засіб, який перебував у стані руху; 3) треба мати на увазі, що обставина ДТП настає незалежно від місця (на магістралі, шосе, вулиці, залізничному переїзді, полі, території підприємства, у дворі тощо), це стосується й випадків скоєння за допомогою транспортних засобів різних робіт (дорожніх, сільськогосподарських, будівельних та ін.) [22]; 4) у більшості випадків ДТП стаються в наслідок порушення хоча би однією особою ПДР – іншими словами, скоєння особою правопорушення, яке з об'єктивної сторони характеризується протиправним діянням; 5) особи, які вчиняють ДТП, як правило, діють з необережності у формі протиправності самовпевненості або недбалості; 6) обов'язковою ознакою ДТП є шкода – нанесений матеріальний збиток фізичним чи юридичним особам, або внаслідок якої загинули або були поранені люди.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України // ВВР України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. WHO : World Report on road traffic injury prevention. Geneva : WHO; 2004. – P. 3–29.
3. WHO : The Injury Chart Book. Geneva 2002.
4. Odero W. Garner P and Zwi A. Road traffic injuries in developing countries : A comparative review of epidemiological studies : Trop. Med Int Health. 1997; 2 : 445–60.
5. Статистика ДТП [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sai.gov.ua>.
6. Ветрогон О. А. Підвищення точності результатів експертизи швидкості при дорожньо-транспортній пригоді : автореф. дис... на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.22.20 / О. А. Ветрогон. – Х., 2009. – 21 с.

7. Дерех З. Д. Розробка методичних основ геоінформаційного картографування та аналізу дорожньо-транспортних подій : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.24.01 / З. Д. Дерех. – К., 2001. – 19 с.
8. Кисельов В. Б. Теоретичні основи та практичні методи визначення швидкостей руху автомобілів при зіткненні : автореф. дис... на здобуття наук. ступеня докт. техн. наук : спец. 05.22.01 / В. Б. Кисельов. – К., 2009. – 39 с.
9. Ксенофонтова В. А. Розробка методу визначення швидкості транспортного засобу до зіткнення в результаті ДТП : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.22.20 / В. А. Ксенофонтова. – Х., 2003. – 21 с.
10. Кужель В. П. Визначення дальності видимості дорожніх об'єктів в темну пору при експертизі ДТП : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.22.20 / В. П. Кужель. – Х., 2008. – 20 с.
11. Луцюк П. С. Особливості процесуального доказування в ході дослідження дорожньо-транспортних пригод, вчинених в несприятливих умовах : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / П. С. Луцюк. – К., 2009. – 20 с.
12. Сопільник Л. І. Розвиток теорії та засад формування нормативної бази безпеки дорожнього руху : автореф. дис... на здобуття наук. ступеня докт. техн. наук : спец. 05.01.02 / Л. І. Сопільник. – Л., 2002. – 32 с.
13. Стоцька М. М. Проведення в справах про адміністративні проступки у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.07 / М. М. Стоцька. – Х., 2007. – 23 с.
14. Fatal road traffic accidents, study of distribution, nature and type of injury / [Archana Kual, U.S. Sinha, Aparajita Singh, A. K. Kapoor, Susheel Sharma, Sanju Singh] JIAFM, 2005 : 27 (2) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://medind.nic.in/jal/t05/i2/jalt05i2p71.pdf>.
15. Основні причини ДТП в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.tovarish.com.ua/print/Smert_na_k.html.
16. Правила дорожнього руху / затв. Постановою Кабінету Міністрів України : від 10.10.2001 р., № 1306 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 41. – Ст. 35.
17. Адміністративне право України (виклики початку ХХІ століття) : монографія / за заг. ред. В. В. Галуцька. – Херсон : ХМТ, 2010. – 326 с.
18. Соціальне управління : довідник / за ред. В. Л. Василенко. – К. : Політвидав України, 1986. – 413 с.
19. Закон України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» : від 08.06.2000 р., № 1809-III // Голос України. – 25.07.2000.
20. Наказ Міністерства транспорту України «Про затвердження Типового положення про Систему управління безпекою руху на автомобільному транспорті (на всіх рівнях – міністерство – підприємство)» : від 12.11.2003 р., № 877 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uazakon.com/big/text1525/pg1.htm>.
21. Наказ Державної митної служби України «Про затвердження Порядку реалізації положень Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП» : від 21.11.2001 р., № 755 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 51. – Ст. 2325.
22. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку обліку дорожньо-транспортних пригод» : від 30.06.2005 р., № 538 // Урядовий кур'єр. – 20.07.2005 р. – № 132.
23. Наказ Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Інструкції про порядок обліку дорожньо-транспортних пригод і осіб, які в них постраждали, та обміну інформацією між закладами охорони здоров'я і органами внутрішніх справ» : від 25.07.2007 р., № 205/353 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 52. – Ст. 2152.
24. Corpus Christi Accident Injury Lawyer Michael Grossman from Grossman Law Offices Discusses Car Accident Personal Injury Claims /

Home «Auto Accidents» South Texas Car Accident Injuries [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.injurylawyersofcorpuschristi.com/auto-accidents/corpus-christi-accident-injury-lawyer>.

25. Особенности расследования дорожно-транспортных происшествий [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yurist-online.com/uslugi/yuristam/literatura/kriminalistika/152.php>.

26. Новий тлумачний словник української мови : [у трьох томах 200000 слів] / укладачі : В. Яременко, О. Сліпушко. – К. : Аконті,

2008. – Т. 3 : П–Я. – 926 с.

27. Новий тлумачний словник української мови : [у трьох томах 200000 слів] / укладачі: В. Яременко, О. Сліпушко. – К. : Аконті, 2008. – Т. 1: А–К. – 926 с.

28. Скакун О. Ф. Теорія держави і права / Ольга Федорівна Скакун. – Х. : Консум, 2006. – 656 с.

29. Новий тлумачний словник української мови : [у трьох томах 200000 слів] / укладачі: В. Яременко, О. Сліпушко. – К. : Аконті, 2008. – Т. 2: К–П. – 926 с.

Граділь А. О. Поняття дорожньо-транспортної пригоди: адміністративно-правовий аспект / А. О. Граділь // Форум права. – 2011. – № 2. – С. 194–200 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-2/11gaoapp.pdf>

На основі аналізі чинного законодавства, теорії адміністративного права та практики діяльності публічної адміністрації сформулювало поняття дорожньо-транспортної пригоди, як обставини, що сталася під час руху транспортного засобу, внаслідок якої загинули або були поранені люди, чи завдані матеріальні збитки.

Градиль А.А. Понятие дорожно-транспортного происшествия: административно-правовой аспект

На основе анализе действующего законодательства, теории административного права и практики деятельности публичной администрации сформулировало понятие дорожно-транспортного происшествия, как обстоятельства, которое произошло во время движения транспортного средства, вследствие которого погибли или были ранены люди, или причинен материальный ущерб.

Hradil A.O. The Concept of Accident: Administrative and Legal Aspects

On analysis of existing legislation, administrative law theory and practice of public administration formulated the concept of the accident, as the circumstances that occurred while driving the vehicle which resulted to the killing or injuring people or material losses is based.